

lipsă de artă aduse teatrului spaniol clasic, Inchiziția și închisoarea socială ca spațiul simbolic al piesei, temele predilecte precum credința și onoarea, încheind cu o chestionare a universalității estetice și a difuzării marginale a acestui tip de teatru.

Deosebit de interesante privite, atât în ansamblul lor, cât și individual, studiile ce alcătuiesc volumul de față se definesc printr-o problematizare pertinentă, bine structurată și documentată a subiectelor tratate, unele dintre ele de noutate absolută (așa cum sunt cele privitoare la piesa burlescă), iar altele care atacă teme dezbătute larg, asupra cărora aruncă însă o lumină nouă, proaspătă.

O carte fundamentală, lectură obligatorie pentru toți cei care vor să cunoască și să interpreteze teatrul Secolului de Aur spaniol.

Oana Andreea SÂMBRIAN
Academia Română
Institutul de Cercetări Socio-Umane
„C.S. Nicolăescu-Ploșor”, Craiova

María Soledad Arredondo, *Literatura y propaganda en tiempo de Quevedo: guerras y plumas contra Francia, Cataluña y Portugal*, Madrid/ Frankfurt, Iberoamericana/ Vervuert, 2011, 380 p.

În ultimii ani, temele de cercetare privind cristalizarea propagandei politice și metamorfozările sale prin intermediul literaturii au cunoscut un avânt considerabil. De la cursuri speciale în cadrul studiilor de doctorat, congrese științifice, volume colective sau de unic autor, propaganda politică și literatura au devenit aproape o sintagmă în adevărata putere a cuvântului. Nu numai literatura a fost vizată, ci și arta, în special datorită valorii extrem de sugestive a imaginii și a impactului său deosebit asupra publicului. Însă nici puterea cuvântului scris nu trebuie ignorată. Evenimentul istoric a constituit dintotdeauna un subiect de bază al literaturii, din care aceasta s-a inspirat. Căutarea permanentă de noi teme cu care publicul cititor/spectator să se identifice în vederea atingerii parteneriatului între scriitor și public, idee vehiculată pe tot parcursul secolului al XVII-lea de către Lope de Vega în poezia sa, *Arta nouă de a scrie teatru în vremea noastră* (1609), a dus la preluarea faptului istoric, pe de o parte ca liant între veridicitatea realității și imaginarul literar, iar pe de alta, pentru a potența imaginea pe care factorul politic dorea să o transmită marelui public.

Cartea Mariei Soledad Arredondo vine în întâmpinarea acestei noi direcții științifice, concretizând rezultatele unui curs de doctorat ce viza studierea opusculilor politice ale lui Francisco de Quevedo (1580-1645) și Diego de Saavedra Fajardo (1584-1648). În contextul marcat de războiul Spaniei împotriva Franței din 1635 și de pregătirile pentru pacea westfalică din 1648, lucrări precum *Scrisoare* către Ludovic XIII a lui Quevedo sau *Nebuniile Europei* a lui Saavedro Fajardo au contribuit la elaborarea propagandei politice. Studiul acestor opere fundamentale a fost până la începutul anilor 90 o îndeletnicire

destul de puțin tratată de către mediul academic, întrucât, așa cum observă Arredondo, în ciuda faptului că astfel de texte de propagandă politică apar atât în manualele de istorie, cât și de literatură, istoricii au considerat aceste lucrări mult prea subiective, preferând în detrimentul lor, documentul de arhivă, în timp ce literații le-au considerat ne semnificative în comparația *Politicii lui Dumnezeu* a lui Quevedo sau a *Chestiunilor politice* a lui Saavedra Fajardo.

După cum se afirmă în primele pagini ale cărții *Literatură și propagandă în vremea lui Quevedo*, această „vreme a lui Quevedo” nu se rezumă la a prezenta evenimentele delimitate de anii de viață ai autorului, granițele temporale fiind mult mai flexibile. De fapt, perioada supusă dezbaterii este una de scurtă durată în cazul de față, limitându-se la perioada războiului de 30 de ani (1618-1648) și, mai mult decât atât și totodată la războiul împotriva Franței din 1635-1659, perioadă de care se leagă din punct de vedere literar și războaiele separatiste ale Cataloniei și Portugaliei. Literatura de propagandă adusă în atenție de cartea Mariei Soledad Arredondo începe înainte de 1635, când Quevedo îl avertiza pe regele Filip IV de agitația publicitară din Franța și Italia îndreptată împotriva Spaniei.

Pe lângă scrierile deja amintite ale lui Quevedo, cartea de față mai analizează și operele de propagandă ale unor autori celebri ai epocii, acesta fiind de altfel și criteriul de selecție al corpus-ului de opere: Juan Adam de la Parra (1596-1643), inchișitor de Murcia și Toledo, autor al *Conspiratio heretico-christianissima* (1634) unde critica alianțele Franței cu olandezii, ceea ce îi va atrage admirația lui Olivares, ministrul favorit al regelui Filip IV; José Pellicer y Tovar (1602-1679), unul dintre indivizii cei mai informați datorită funcției sale de cronicar de Castilia și Leon încă din anul 1629; Diego Saavedra de Fajardo; Pedro Calderón de la Barca (1600-1681), celebrul dramaturg spaniol care a reflectat aspectele crizei din 1635 în piesa *Biserica asediată*, temă reluată ulterior în piesa scurtă *Ajutor general* (1644), unde este prezentat războiul separatist al Cataloniei. Sunt prezentate de asemenea lucrările cu temă propagandistă ale lui Francisco de Rioja (1600-1659), poet, bibliotecar al regelui și al ministrului Olivares, inchișitor și prieten al lui Adam de Parra și totodată un personaj influent în cercurile de la curtea lui Filip IV, pe care îl lauda în *Anfiteatrul lui Filip cel Mare*, autor de asemenea al *Cenzurii Proclamației catolice a catalanilor*; Juan de Palafox y Mendoza (1600-1659), episcop de Burgo de Osmá, autor al lucrării *Asediul și salvarea Fuenterrabiei* (1639), redactată la îndemnul lui Filip IV; Virgilio Malvezzi (1595-1654), marchizul italian instalat la Madrid și protejat al lui Olivares, care în 1635 scria Portretului ministrului politic creștin, intrând ulterior în competiție cu Palafox pentru nararea victoriei de la Fuenterrabía din 1638; Balatasar Gracián (1601-1658), ale cărui scrieri, opuse în totalitate aceluia de scriitor de la curte au criticat sever arta de a governa, scopul lucrării sale nefiind propagandist, ci pur informativ; Ana Caro de Mallén, singura femeie autoare de scrieri propagandiste din grupul de scriitori aleși, despre care deținem foarte puține informații.

Toți acești scriitori au în comun caracterul pro filipist al scrierilor lor, fiind de asemenea scriitori oficiali ai regatului. *Literatură și propagandă în vremea*